MALI CVIJET IZ ISTRE

fra BERNARDIN TOMAŠIĆ

FRANJEVAČKI KLERIK

PAZIN 1964.

MALI CVIJET IZ ISTRE

fra BERNARDIN TOMAŠIĆ

FRANJEVAČKI KLERIK

[illegible]
5/7.64.
[illegible]

PAZIN 1964.

Sa dozvolom crkvenih vlasti izdao i za sadržaj odgovara
dr. o. Teofil Velnić, Vl. Nazora 16 — Pazin (Istra).

tipografija umag

Razjašnjenje

Franjevačka Provincija sv. Jeronima, koje su počeci povezani sa samim sv. Franjom, protezala se je od svog nastanka, a tako je i danas, uz dalmatinsku i istarsku obalu. U svojem više nego sedamsto-godišnjem životu imala je u svom krilu dosta redovnika nadprosječne redovničke svetosti. Nekima od njih je i Crkva odobrila štovanje kao blaženima, a drugima je Red posvjedočio svetost ubrojivši ih među svoje blaženike. U samostanskim kronikama nalaze se još uvijek imena i djela mnogih takvih izvanrednih muževa, samo čekaju pisca koji bi ih oteo zaboravi, pa posluže na čast Provinciji koja ih je odgojila na svom prostranom terenu kroz duga stoljeća a ujedno budu svijetli primjer i poticaj rada za Boga i bližnjega sadanjim i budućim naraštajima.

Jedan je od ovih i anđeoski mladić fra Bernardin Tomašić.

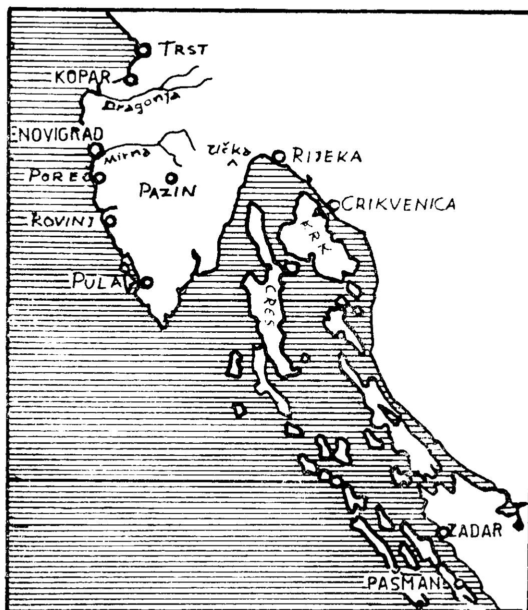
Prerana smrt u dvadesetoj godini života zaustavila je bujni rast njegovih kreposti, zaustavila je i njegov uspon na oltar jer nije doživio svećeničko ređenje na koje se kao bogoslov pripremao, ali i u ovo kratko vrijeme redovničkog života zasjao je, kao evanđeoska svijeća, i ostao svijetli primjer svima, osobito mlađima, kojima i najviše treba ovakvih uzora da ih dižu iznad zemlje u više i čišće predjele života duha.

Kratki život fra Bernardina opisao je njegov duhovni vođa i učitelj novicijata o. Pelegrin Demarchi iz Milja (Muggia) kod Trsta na talijanskom jeziku, a sada se nalazi u arhivu novicijata Prov. Sv. Jeronima na Košljunu, pod

naslovom: »Cenni biografici del chierico Fr. Bernardino Tomasich«. I o. Pelegrin isticao se kreposnim životom. Umro je u Kopru 1882. u 36. godini, a samostanska knjiga mrtvih o njemu piše, da je bio redovnik strogog opsluživanja pravila, nepopustljiv prema sebi a blag prema drugima i samom svojom pojavom poticao na kreposni život.

Godine 1959. izdala je franjevačka naklada »Vita Minorum« u Veneciji ovaj životopis kao drugi svezak svoga niza pod naslovom: »Un piccolo fiore dell'Istria — FRA BERNARDINO TOMASICH — chierico francescano«. Na hrvatskom jeziku izdan je godine 1960. ciklostilom: »Mali cvijet iz Istre — FRA BERNARDIN TOMAŠIĆ — franjevački klerik« u veoma ograničenom broju, a sada se izdaje tiskom.

Radi bolje preglednosti umetnuti su podnaslovi. Prijevod je vjeran originalu a radi boljeg razumijevanja i popunjenja dodane su bilješke ispod teksta.

CRTICE IZ ŽIVOTA

FRA BERNARDINA TOMAŠIĆA

Fra Bernardin, o kojega sam životu ovdje sakupio vijesti, da ne propadnu, umro je u samostanu sv. Franje u Zadru 27. srpnja 1878. ostavivši ugodnu uspomenu i miomiris svetosti i neobične kreposti.

Ne mogu se iznositi velike stvari iz njegova života jer je kratko živio, a i inače mu je život naličio malom cvijetu sakrivenom u travi. Mogli bismo ga usporediti ljubici koja se ističe samo svojim ugodnim mirisom.

U Novigradu

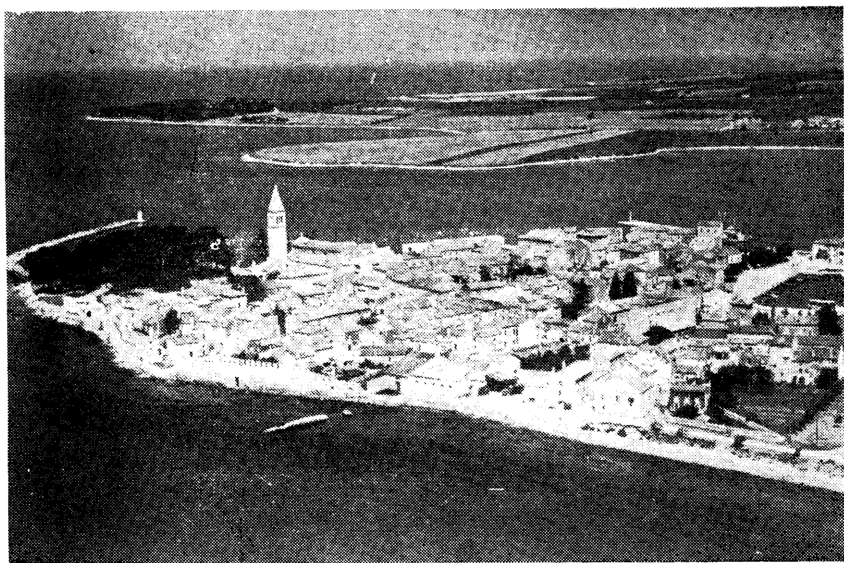
ROĐENJE I PRVI ODGOJ

Fra Bernardin rodio se u Novigradu (Cittanova) u Istri od dobrih i pobožnih roditelja Petra Tomašić i Marije Kocijančić 3. XII 1858. Na krštenju je dobio ime Ivan.

Roditelji su ga odgajali s najvećom brigom kao i ostalu svoju djecu. Iako su veoma ljubili svoju djecu nisu prema njima pokazivali pretjeranu nježnost koja prouzroči da djeca lako izgube poštovanje prema roditeljima. Otac se pokazivao posebno strog prema našem Ivanu, premda je po svjedočanstvu samoga oca, bio uvijeh miran i poslušan.

U sedmoj godini Ivan je počeo pohađati pučku školu. Uvijek se isticao dobrotom i uspjehom tako da je svake godine, prema ondašnjem običaju, dobivao nagradu.

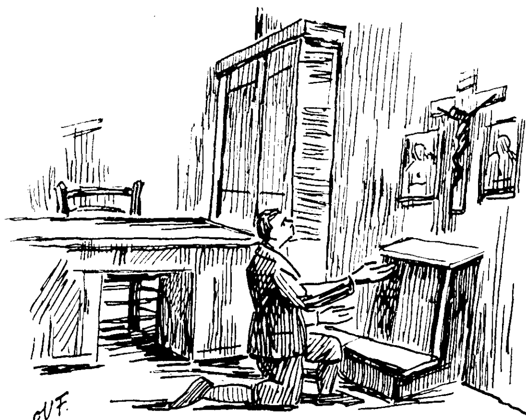
Ivanov vjeroučitelj (kasnije ga je i u drugim predmetima privatno poučavao) kanonik don Lorenzo Viezzoli mi javlja, da je dječak već od najnježnije dobi pokazivao znakove buduće svetosti. Osobito je bio pobožan prema presv. Sakramentu i Majci Božjoj. Ponekad su ga vidjeli gdje sate i sate kleči pred oltarom sav zadubljen u molitvi.

Novigrad — rodna kuća fra Bernardina nalazi se usred mjesta

Roditelji su mu bili zemljoradnici. Više puta bi ga poslali da ponese u polje ručak što bi najpripravnije poslušao i onda kada je trebalo ići dosta daleko. Na povratku kući bi žurio samo da dobije što više vremena za molitvu u crkvi. Dok je polazio školu kod don Lorenca po koji put ga

ne bi našao kod kuće. Dok bi druga djeca to vrijeme upotrebila za igru mali bi Ivan molio pred slikama presv. Srca Isusova i Marijina koje su se nalazile u kući don Lorenca. Pouku je slušao najvećom pažljivošću, posebno vjeronauk.

U kući vjeroučitelja

POZIV U REDOVNIČKI STALEŽ

Kad je Ivanu bilo 13 godina otac odredi da mu pomaže u polju. Ivan je bio nježnog i slabog tjelesnog sustava jer je u ranijem djetinjstvu bolovao od rahitisa. Spremno posluša oca i radio je koliko je mogao prema svojim silama. Ali Bog, koji ga je već od rana obdario raznim milostima, htio je da Ivan krene drugim životnim putem i dao mu je snage da svlada sve zapreke.

Trinaestog kolovoza 1872. Ivan napiše slijedeće pismo svojim roditeljima:

Predragi moji roditelji!

Ovim Vam javljam da sam odlučio ostaviti svijet i poći u samostan; hoću da nasljedujem svoju Majku Bl. Djevicu Mariju koja je u dobi od tri godine sa svojim roditeljima došla u hram da se pred Najsvetijim kao Kerub i Seraf po-

kloni Božjem veličanstvu, prikaže svoju presvetu dušu i prečisto tijelo. Tu je ona onda služila Bogu oko dvanaest godina. Ja se nisam u dobi od tri godine mogao odijeliti od roditelja i svijeta da pođem stanovati u mjesto pokore i molitve (nisam onda još bio pri svijesti), ali sada kada imam punih trinaest godina, nadahnut Božjim duhom, želim stanovati s Njegovim službenicima i Njegovom milošću nadam se i ja postati Njegovim službenikom.

Vi ćete me pitati među koje redovnike želim poći. Odgovaram Vam: među kapucine. Čudit ćete se mojem odgovoru jer u tom Redu treba mnogo trpjeti, ali Vam kažem: kada se trpi za Isusovu ljubav trpljenje je ugodno. Bacite samo pogled na Njegovu muku, koliko je trpio On iz ljubavi prema nama?! Bio je bičevan, raspet i umro za nas. A zatim da nam iskaže svoju ljubav ostavio nam je kao predragi brat svoje presveto Tijelo u Euharistiji da se možemo njime hraniti. Evo kako nam daje svega sebe! Ne treba li da se i mi Njemu posve predamo?

O da, moji predragi, za ljubav Vašeg srca prema meni pustite me da se pođem sav predati Njemu. Možda mislite da idem zato, da ne radim? — Sačuvaj Bože! — Kad bih radi toga išao bolje bi bilo da umrem u isti čas! Ja idem jer me Bog nadahnjuje. Kad dakle Svevišnji to hoće, zar da Vi to nećete?! O da. moji dragi, pristanite i Vi na to. Kad otiđem neću propustiti moliti se Bogu za Vas da Vas obaspe mnogim vremenitim i duhovnim milostima pa da se tako jednog dana uzmognemo svi skupa naći u raju da tamo velikom slavom pjevamo Njegovu dobrotu kao i dobrotu Njegove presvete Majke. Tome se nadam, i tako neka bude!

Molim Vas da mi ne zaniječete ovu milost a molim Vas i to da mi dopustite brzo poći jer ću tako biti najsretniji.

Vaš sam zahvalni sin
Tomašić Ivan

PS. Još, moji dragi, trebalo bi da me pustite slobodna kod kuće, da mogu govoriti s mojim duhovnikom; on će me

uputiti što mi treba činiti. Dakle, molim Vas, nemojte mi to uskratiti jer želim poći kamo sam Vam pisao.

Živio Isus!

Treba napomenuti da je ovo pismo od riječi do riječi prepisano iz izvornika samo su tu i tamo ispravljeni pravopis i interpunkcije.

Čitatelj bi lako mogao pomisliti da ovo nisu dječakove misli nego nekoga drugoga. Ovakvog je mišljenja bio i Ivanov otac kad je od svoje žene primio ovo pismo. Ivan je bio već prije otkrio stvar majci i preko nje poslao pismo ocu. Kad je otac pročitao pismo rekao je: »Ovo nisu njegove misli već misli nekoga drugoga koji ga nagovara da to učini, ja mu ne vjerujem!«

Majka nije htjela zagovarati stvar kod oca nego samo saopći sinu očevu odlučnost.

Ivan nije klonuo duhom nego se preporuči Bogu i napiše drugo pismo:

. *Predragi oče!*

Izjavljujem Vam, da ono što sam napisao, napisao sam sam od sebe, naduhnut na neki način od Boga. — Zaklinjem Vas ljubavlju i naklonošću koju gajite prema meni da mi ne uskraćujete ovu milost. Možda ćete se opravdati da nemate sredstava za to. Nadam se da to nećete reći. Što koristi bogatstvo ovoga svijeta ako se poslije toga ima svršiti u pakao? Neka nas Bog oslobodi od toga! Molim Vas svim osjećajima svoga srca nemojte gledati što ćete morati izgubiti koju nadnicu ili potrošiti koji dinar zbog mene.

Junački nasljedujmo Isusa koji se u siromaštvu rodio i u siromaštvu živio. Recite djedu da ne bi i on rekao: ne! Ako mi Vi zapriječite neću moći ići onamo kamo me Bog zove. Zar da se radi Vas ne odazovem Božjem pozivu? — O ne! Kažem Vam da se mora ići onamo kamo Bog zove. Jeste li razumjeli ovo, dragi moj oče?! Molim Vas dobro promislite o ovome što Vam pišem i prosudite ovo što sam

Vam rekao. Ako to učinite bit će dobro za spas Vaše duše, ako ne, neće biti dobro.

Pozdravljam Vas svom ljubavlju svoga srca.

Hvaljen Isus i Njegova presveta Majka!

Ostajem Vaš dragi sin
Tomašić Ivan

Novigrad, 14. VIII 1872.

Iz ova se dva pisma jasno očituje njegova već onda jaka vjera, dobrota i izvanredno zvanje za redovnički stalež. Upadno je kako zrelim riječima govori o žrtvi koju je prikazala Bl. Dj. Marija u dobi od tri godine kao i o potrebi trpljenja po Isusovom primjeru i napokon o slatkoći trpljenja s Isusom i za Isusa. Upadna je također i jakost duha kad očituje svoje zvanje kao i odlučnost kojom traži da izvrši Božju volju. Izgleda kao mali prorok koji opominje u ime Božje. Ovdje govori srce, srce ispunjeno božanskim žarom.

Kad je otac primio i pročitao ovo drugo pismo iznenadio se i zadivio odlučnosti svoga sina, da se oslobodi svake sumnje postavi mu još ovu posljenju kušnju: dade mu razumjeti da je sklon udovoljiti njegovoj želji, ali neka zapamti da jao njemu ako bi se ušavši jednom u Red pokajao za učinjeni korak i iz Reda istupio. U tom slučaju da se ne usudi više stupiti pred njega a niti približiti kućnom pragu, jer ga neće više priznati za svoga sina.

Svakome je jasno da očeva strogost nije proizlazila iz pomanjkanja ljubavi ili nekog slabog vjerskog osvjedočenja već iz razboritosti da točnije iskuša zvanje svoga djeteta.

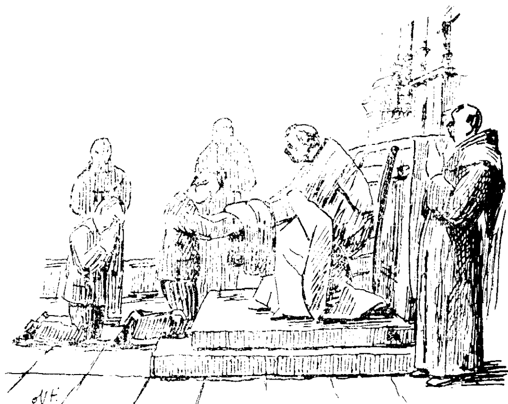
Ivan ne samo da se nije prestrašio očeve prijetnje nakon što ga je saslušao, nego je mirno pristupio ocu i lijepo mu zahvalio za pristanak. Ivanovo se veselje ne da opisati: svaki mu čas postaje kao godina dugačak, ne može dočekati momenat da ostvari svoju odluku.

U prvom pismu Ivan piše roditeljima da želi poći u kapucine. Uputi molbu kapucinskom Provincijalu u Veneciju, ali mu ovaj odbije molbu s motivacijom da je kandidat premlad i nije završio potrebite škole.

U Samostanu

MEĐU FRANJEVCIMA

Nakon neuspjele molbe u Veneciji Ivan se obrati našem Provincijalu u Zadar o. Lavu Borčić. On ga odmah primi na preporuku Monsignora o. Fulgencija Careva* koji je tada bio gvardijan u našem samostanu sv. Ane u Kopru, gdje se nalazio i novicijat naše Provincije.

Oblačenje u franjevačko odijelo

Tako je Ivan u studenome 1872 bio primljen kao kandidat za Red u samostan sv. Ane u Kopru, a već 25. ožujka 1873. o. Fulgencije zaodjene ga u redovničko odijelo. Kod oblačenja promjenio je ime Ivan u fra Bernardin.

---

* O. Pelegrin naziva o. Fulgencija Careva Monsignorom zato, što je o. Fulgencije, dok je o Pelegrin pisao ove »Crtice« bio već nadbiskup u Skoplju, u ondašnjoj turskoj Albaniji. Isti je bio kasnije premješten u Hvar, gdje je na toj dužnosti umro god. 1901. na glasu svetosti. (Vidi: o. Fulgencije Carev, nadbiskup. Pazin 1961; napisao o. Teofil dr Velnić). O. Pelegrin će još spominjati o. Fulgencija koji je bio iz Kopra premješten u Zadar za poglavara samostana. U Zadar je bio premješten i fra Bernardin, tu je obolio i umro. O. Fulgencije je opisao njegove zadnje dane, bio kod njegove smrti i vodio sprovod. O svemu je kasnije obavijestio o. Pelegrina u Kopru.

Budući da je bio premlad nije još mogao u novicijat nego je učio pod vodstvom prof. Cardella a zatim u studenom iste godine prešao je u Zadar da nastavi nauke kod o. Klementa Candotti.

Fra Bernardin bi na svakom mjestu pobudio opće udivljenje svojom čednošću i redovničkim ponašanjem. Svojim vladanjem je djelovao ne samo na svoje drugove i redovnike u samostanu nego i na svjetovnjake koji su se pobuđivali na pobožnost videći ga onako čedna i pobožna. Ni poglavari ni učitelji nisu se nikada ni u malim stvarima mogli na njega potužiti.

Završivši školsku godinu fra Bernardin se iz Zadra povrati u Kopar da ovdje obavi godinu kušnje.*

U Kopru sa šestoricom svojih drugova započne novicijat 23. listopada 1874.

Odmah na početku sam zapazio da ova krasna duša zaslužuje posebnu brigu. Pokazivao je tako gorljivu želju za savršenošću da sam, moram to priznati, ja sam ostao postiđen. Ovdje ću iznijeti neke pojedinosti njegovih kreposti koje sam opazio kroz tri godine što je bio sa mnom i to redom, kako mi dođu na pamet.

a) Poniznost U pravilu je novaka da se optuže pred učiteljem za mala pomanjkanja koja počine obzirom na svoja posebna pravila ili za druge neznatne pogreške. Fra Bernardin je vrlo često dolazio da se

---

* U provincijalnom arhivu u Zadru ne nalazimo molbu kojom je tražio primanje u Red ali nalazimo njegovu vlastoručno pisanu »Izjavu« da želi stupiti u novicijat. Ona glasi: »Ja, fra Bernardin, izjavljujem da je prošla jedna godina, šest mjeseci i deset dana od kada sam u serafskom Redu sv. Franje. Izjavljujem da sam pozvan u redovnički stalež i zato molim sve moje poglavare, a na poseban način mnp. O. Provincijala, da me dobrohotno pripuste u sveti novicijat u koji veoma želim unići potaknut nijednim drugim razlogom osim ovim: da tu mogu naučiti način po kojem ću moći živjeti kao pravi i gorljivi redovnik.

U Kopru, 11. X 1874.

Fra Bernardin Tomašić

optuži premda se radilo o nehotimičnim pogreškama ili o stvarima u kojima s njegove strane nije bilo ni najmanje krivnje. Pače mogu kazati da kroz tri godine što je bio sa mnom, tj. kroz godinu novicijata i dvije godine filozofije, nijesam nikada na njemu vidio nešto što bih morao ukoriti.

Jednom dođe k meni, i to početkom novicijata, i vruće me zamoli da ga korim pred drugovima da tako svlada — kako je on govorio — svoju veliku oholost. Da mu udovoljim nekoliko puta sam to i učinio i ukorio ga pred drugovima radi nekih malih nepažnja, ali moram priznati da mi je samome bilo to neugodno. Poslije mi je dolazio u sobu da mi zahvali i zamoli me da ga i dalje javno korim. Ne smatrati se nesavršenijim i gorim od svih drugih, on je smatrao to kao »veliku oholost«.

U ovakvom se ponizivanju vježbao sve do smrti. Ako je morao birati među stvarima koje su bile dane na upotrebu, za se je birao najgore i najnevrednije a bolje bi puštao drugima. Koji put je morao zbog kakve pogreške drugoga opomenuti; to je činio nerado i jedino zato, što je smatrao da je dužan učiniti potaknut revnošću za dobro. Što se tiče njega najvolio bi bio da nije ni opazio tuđih pogrešaka i najradije bi bio živio negdje životom pustinjaka. Nikada nisam zapazio da bi sebe više cijenio ni u riječima ni u djelima.

b) Siromaštvo Divna je bila njegova ljubav prema siromaštvu. Kad bi se radilo o tome da mu se dade koji mali predmet koji mu ne bi bio posve nužan za upotrebu uvijek je nastojao ne primiti ga, jer da mu »ne služi«. Kad bi se što dijelilo među drugove bio je sav veseo ako bi ostao bez dijela. Strašio se privezanosti prema nekoj stvari. Jednog je dana dobio knjigu o sv. Josipu. Bio je veoma pobožan tome svecu pa mu je i knjiga bila draga, ali ne prođe ni jedan sat kad mi knjigu donese u sobu govoreći da je ne želi zadržati jer osjeća neko nagnuće prema njoj; isto je tako govorio za sličice koje je preko odmora dobio na igri. Ukratko: njegovo je veselje bilo potpuno samo onda kad je imao samo ono što mu je bilo najnužnije, a još više kad mu je i to nedostajalo.

c) Anđeoska čistoća Što da kažem o njegovoj čistoći? Kad bi se samo malo spomenulo nešto pa i izdaleka protivno ovoj kreposti pocrvenio bi. Ovo je opazio i o. Petar Mocheggiani, tadašnji provincijal i profesor, kad je u školi trebalo spomenuti neke povijesne činjenice, premda bi upotrebio najopreznije i najnedužnije riječi.

d) Poslušnost Kao o drugim krepostima, tako je i u poslušnosti bio posve točan. Nikada nije ni razmišljao o opravdanosti i prikladnosti zapovijedi. Naredbe poglavara smatrao je Božjim naredbama i svaku je stvar vršio točno i pripravno kako to vrše pravedne duše. Nije ni čekao naredbu već bi je koji put i pretekao vršeći unaprijed ono što je znao da poglavar želi. Više puta sam našao učinjeno ono što sam zaboravio narediti.

e) Predanost u volju Božju Njegova ustrljivost i spokojnost u protivnostima, ili bolje rečeno: njegova odanost i podvrgavanje volji Božjoj, što zahtjeva veću krepost i savršenstvo, vidjet će se iz jednog njegovog pisma i izvještaja biskupa Fulgencija.

Ovdje spominjem slijedeći slučaj.

Jednog dana sam doznao da mu je umrla mlađa sestra. Bila mi je poznata bratska ljubav što ju je gojio prema njoj. Nisam se usudio da mu saopćim tužnu vijest. Zato sam pozvao sve novake i rekao im da jednome moram saopćiti žalosnu vijest, neka se svatko raspoloži da je primi mirno i odano u volju Božju. Svi su se povukli u svoje sobe. Nakon kratkog vremena dođe k meni fra Bernardin i reče mi da se prilagodio svakoj kušnji kojoj ga Bog bude htio podvrgnuti.

f) Mrtvenje Toliko je bio željan mrtvenja, da nikada nije propustio ni jednu prigodu a da se ne mrtvi na jedan ili drugi način. Kad mi je bio blizu stola opazio sam, da je bolja i ukusnija jela često samo malo ku-

šao a vina bi tek kapljicu pomiješao s vodom. Često bi bio vršio tjelesna mrtvenja i pokore da mu to nije zabranjivala poslušnost, ali je zato tjelesne pokore nadomještao mrtvenjima volje. Teško je opisati kako je neprestano svladavao svoju volju i temperamenat. Ako imamo pred očima da je po naravi bio nagao možemo zamisliti kako se mnogo morao naprezati da u sebi zatomi zajedljivost. Bog mu je dao u tome prigodu da se vježba u kreposti. Upravo se moramo diviti njegovom blagom i skoro flegmatičnom postupku.

g) Pobožnost Fra Bernardin je bio posebno pobožan presv. Srcu Isusovom, bl. Dj. Mariji i sv. Josipu. Premda su mu ove pobožnosti bile najdraže nije propuštao ni druge.

Ne znam kako je mogao dospijevati, ali devetnice, trodnevnice, mjesečne pobožnosti, dani sabranosti bijahu kod njega veoma česti pa i za vrijeme škole. Radi toga nije nikada pokazivao slabije uspjehe u školi. Prema svjedočanstvu njegovih nastavnika bio je veoma marljiv i točan u spremanju svojih lekcija. Ako oplakujemo njegovu preranu smrt radi njegove rijetke dobrote sa ne manje razloga žalimo za njim i radi nadarenosti koju je pokazivao kao i radi nada koje je pobuđivao za budućnost. Iz njegovih pisama, koja ću niže navesti, može se vidjeti kakvu je bistrinu imao u idejama, naravnost u izražavanju i razboritost u prosuđivanju.

Svoje je vrijeme znao vrlo zgodno rasporediti. Nalazio je vremena za svaku dužnost koja mu je bila povjerena, premda je po svojoj naravi više naginjao sporosti nego brzini u poslu. Nikada nije gubio vrijeme u čitanju nepotrebnog štiva ili u kakvim djetinjarijama. Kad bi mu preteklo vremena ponavljao je školske predmete ili bi čitao knjige »O kršćanskoj savršenosti« od Alfonsa Rodrigueza i »Redovnik u samoći« od Pinamonti-a. Ovom se posljednjom knjigom služio u svojim razmatranjima.

h) Čednost i sabranost Što da kažem o čednosti i sabranosti ovoga anđela, kojega je i sama vanjština pobuđivala na pobožnost i poštivanje? Kad su se u kolovozu 1875. sakupili svećenici tršćanske biskupije u ovom samostanu na duhovne vježbe nijesu se mogli nadiviti njegovom čednom i skladnom vladanju. Svi su htjeli znati tko je i odakle.

Za vrijeme novicijata bio mi je rekao da želi za uzor uzeti sv. Ivana Berhmansa i — ukoliko to Gospodin dozvoli — da će ga u svemu slijediti i nasljedovati. Zapazio je da je život spomenutog sveca veoma bliz njegovom duhu. Što je odlučio, to je i činio.*

---

* Pisac »Crtica« ne spominje jednostavne zavjete fra Bernardina na koncu novicijata. U provincijalnom arhivu u Zadru o polaganju tih zavjeta imamo ovo vlastoručno pismo fra Bernardina:

Mnogopoštovani oče Provincijale!

Malo dana prije nego sam imao započeti sveti novicijat dozvolom Vašeg mnogopoštovanog očinstva izjavio sam, da veoma želim prigrliti redovnički stalež, i to iz nijednog drugog razloga, nego da na najsavršeniji način služim Bogu i tako postignem vječni život, i tada sam molio Vaše Očinstvo, da uniđem u novicijat.

Sada, jer sam pri kraju svoga novicijata i jer sam upoznao u njemu a donekle i okušao obaveze, na koje obvezuje red sv. Franje, odlučio sam položiti jednostavne zavjete prema odredbama sv. Oca Pija IX, ako mi to Vaše Očinstvo dopusti. Obećajem, da ću u buduće živjeti potpuno zajedničkim životom i da ću pripravno otići u svaki samostan, kamo me posluh pošalje.

Habit sam obukao 25. III 1873. ovdje u Kopru.

Pisano u novicijatu u samostanu sv. Ane u Kopru.

U Kopru, 14. X 1875.

Fra Bernardin iz Novigrada

U Zadru

STUDIJ TEOLOGIJE I BOLEST

Poslije završetka filozofije pod vodstvom lektora O. Josipa Gasparini u koparskom samostanu, po naredbi o. Provincijala trebao je poći u Zadar na nastavi teologiju. Budući da je bio krhka zdravlja poglavari su smatrali uputnim da pođe za koji mjesec u svoj rodni kraj na oporavak. Tamo se uistinu lijepo oporavio.

Fra Bernardin u Zadru

Kad se vratio u Zadar počela ga opet smetati groznica. Nije bilo jasno zbog čega, da li zbog napornog putovanja iz Novigrada do Zadra, zbog promjene zraka ili zbog nečega trećega. Groznica bi ga nekoliko dana pustila na miru a

onda opet napadala i mučila. Školu nije prekinuo jer groznica nije bila odveć jaka a oci lektori nisu od njega tražili posebni napor nego da samo pohađa i sluša predavanja. Jednog dana o. Provincijal zapita nešto iz školskog gradiva i začudi se kojom jasnoćom Bernardin iznosi sve što se u školi predavalo. Umno je bio veoma nadaren.

Dva zahvalna pisma

Kako sam već gore spomenuo, Bernardin je neko vrijeme radi oporavka bio kod svojih roditelja. Svaki redovnik, pa bio on i najgorljiviji jedva može živjeti izvan samostana a da ne opazi na sebi da se na neki način ohladio ili barem u duhu rastresao. Vođen tada nježnošću svoje savjesti u malim i neznatnim stvarima vidio je velike prestupke i pomanjkanja. Radi toga se uznemirivao i žalostio. Da olakša svoje srce napisao mi je ovo pismo 9. siječnja 1878.

Ž. I. M. J. — Živio Isus, Marija, Josip!

Poštovani oče učitelju!

Nemojte misliti, dragi oče, da sam Vas zaboravio, jer Vam nijesam pisao otkad sam u Zadru. Znajte da Vas se često sjećam u svojim svagdanjim molitvama. Velika i crna bi bila moja nezahvalnost kad bih zaboravio Vas, koji ste toliko dobra učinili mojoj duši dok je bila nejaka u kreposti. Vi ste poukama i uputama tri pune godine ravnali moje korake na putu savršenosti.

Priznajem da, mjesto da uvijek napredujem na putu savršenstva, ja nazadujem. Mjesto poniznog mišljenja o sebi opažam na sebi neku oholost što se smatram boljim i sposobnijim od mojih drugova. Dok sam bio u Kopru, osobito kroz novicijat, nastojao sam da budem uvijek u svemu čedan i napose što se tiče očiju, a sada kao da se sramim pokazati se čedan. Odviše brbljem, duša mi je bez kreposti i puna pogrešaka.

Ova moja ispovijed nema druge svrhe nego da Vama kao liječniku moje duše otkrijem svoju nutrinu pa da mi pružite lijeka svojim poukama i uputama. Ne tražim odmah odgovor nego kad budete imali vremena.

Međutim preporučam se vašim molitvama a molim i novake da izmole koju Zdravomariju za mene.

Svi su moji drugovi ovdje sa zdravljem dobro a ja se još nisam oslobodio groznice.

Na koncu primite moje pozdrave i osjećaje zahvalnosti

Vaš sam
fra Bernardin iz Novigrada

Koja li dobrota duše, koja nježnost savjesti, poniznost i iskrenost odišu iz ovoga pisma! Malo dana kasnije odgovorio sam mu bodreći ga i sokoleći da ustraje u dobru i nastavi putem kojim je krenuo.

Moje mu je pismo dalo prigodu da mi 6. veljače napiše drugo pismo koje je isto tako slika njegove lijepe duše.

Ž. I. M. J.

Poštovani oče učitelju!

Opomene i pouke koje ste mi izvoljeli dati u vašem dragom pismu od 21. prošlog mjeseca učinile su takav utisak na moju dušu, da sam odlučio čim sam ga pročitao povući se jedan dan u samoću, promijeniti način života i uznastojati svim silama vršiti odluke učinjene u novicijatu i u svetim duhovnim vježbama.

Znam da nije dovoljno samo početi dobro živjeti nego da treba ustrajati do konca, da se dobije kruna vječnoga života. Zato se često molim Svevišnjemu da mi bude milostiv, meni jadnom grešniku, da mogu ustrajati u dobru do zadnjeg dana mojega života. U istu svrhu preporučam se i Srcu Isusovom i mojoj dragoj majci Mariji i slavnom patrijarhi sv. Josipu.

Ovo je, dragi oče, učinak Božje milosti preko vašega pisma. Bio bih sretan da mogu od vremena do vremena čitati vaše pouke i savjete. Kako sam Vam obećao neću propustiti dana a da se ne pomolim Gospodinu za Vas. Siguran sam da i Vi s vaše strane preporučujete Bogu ovu vašu neharnu ovčicu . . . itd.

fra Bernardin iz Novigrada

Skrupuloznom sam točnošću naveo ova dva pisma premda mi je bilo neugodno prepisivati ono što on kaže o meni. Bog, koji ispituje nutrinu srca, najbolje znade da mi ne pristaju onakve pohvale. Opravdano se bojim da sam pred Njim još i krivac što nisam u svemu ispunio sve svoje dužnosti; ali o tome dosta!

Ljubav prema subraći

Fra Bernardin je svim srcem ljubio našu franjevačku Provinciju sv. Jeronima. Sav je bio radostan kada bi vidio ili čuo za njezin napredak. Uvjeren sam da se je svakoga dana na tu nakanu molio Bogu.

Kad je doznao da se novaci one godine izgledno ponašaju od srca se obrarovao i poslao im je slijedeće pismo puno osjećaja, gorljivosti, poniznosti i odanosti.

Živio I. M. J.

Mojoj dragoj braći novacima!

Mir i radost Duha Svetoga bila uvijek sa svima Vama!

Moja draga braćo. Premda od svih Vas poznam samo fra Jakova ipak je moj osjećaj prema Vama življi nego osjećaj majke prema djetetu i zato sam se uvelike razveselio kad sam čuo da se ponašate kao pravi novaci i da ima mnogo nade da ćete jednom postati dobri radnici u vinogradu Gospodnjem. Ne prođe dan a da se ne pomolim Bogu da umnoži u Vama svoju ljubav pa da ukrašeni najljepšim krepostima budete sve draži Njegovim presvetim očima i izgled drugim redovnicima. Znajte, predragi, da se sada nalazite u najdragocjenijoj godini vašega života. Ovo je godina u kojoj se redovnik lako može obogatiti zaslugama pred Bogom. Ovo je vrijeme kada Gospodin najčešće govori srcu redovnika; vrijeme je to kada se jedan časak slabo upotrebljen kasnije gorko oplakuje. Vjerujte mi, braćo, govorim Vam iz vlastitog iskustva, a znate i sami kad vrijeme prođe više se ne vraća. Nastojte koliko do Vas stoji da ustrajete u gorljivosti i pobožnosti kao do sada. Budite uvjereni da koji nije dobar novak neće biti ni dobar redovnik i obratno.

Primite, molim Vas, k srcu ovo nekoliko redaka koje Vam pišem od srca koje Vas nježno ljubi. Molite se, da budem dobar redovnik. Molim za oproštenje što sam se usudio dati Vam ovo nekoliko savjeta, dok bih morao radije ja od Vas primati savjete. Zaključujem da se osjećam sretnim što sam Vaš najodaniji brat u Isusu Kristu:

fra Bernardin iz Novigrada

Na putu u nebo

NA PUTU PATNJE

Fra Bernardinovo se zdravlje međutim iz dana u dan pogoršavalo. Osim malarične groznice koja se navraćala svaki treći dan otekla mu je desna noga na kojoj su se pojavili čirevi. Nadošao je i kašalj koji ga više nije ostavio do konca života.

Pisao sam mu prvog dana mjeseca travnja. Bilo je to prigodom nagle smrti našeg o. Salvatora, te sam mu nešto napomenuo o nestalnosti našega života. On je već tada bio prikovan uz postelju ali mi je ipak i sa postelje napisao svoje posljednje pismo. Ovo pismo sadrži pojedinosti njegove bolesti, ali je ujedno odraz njegove kreposti i visoke savršenosti do koje se popeo.

Pismo je napisano 6. travnja 1878.

H. I. M. J.

Poštovani oče učitelju!

Hvala Vam na savjetima koje ste mi uputili prigodom smrti o. Salvatora, kojemu neka Bog udijeli vječnu slavu!

Znajte, dragi oče, ne samo da na drugima opažam kako je zdravlje nestalno i prolazno, nego to i na sebi već dulje vremena osjećam. Oko polovice siječnja pojavila mi se oteklina na desnoj nozi. Na 23. istoga mjeseca osjećao sam boli pa sam bio primoran ostati u krevetu nogom ispruženom i naslonjenom na sjedalicu. Videći da je svaki lijek koji su mi u samostanu savjetovali suvišan odlučio sam pokazati nogu liječniku. (Morate znati da su svi mislili

u početku da se radi o običnoj ozeblini). On mi naredi obloge od lana. Poslije nekoliko dana dođe opet i našavši da je čir sazreo, prereže ga. Već je tome mjesec dana ali čir ne zarašćuje. Nadam se ipak da će zacijeliti.

Ovo još nije sve. Unatrag nekoliko vremena počele su me boliti žile u gležnju desne noge. Liječnik mi je kazao da je to od upale zglobova. Naredio mi je kupanje u mlakoj vodi. Kupanje je povećalo bolove i oteklinu, što sam osjećao pri hodanju. Upravo jučer, kad me je pohodio liječnik je opazio da to nije od upale zglobova nego da se i tu diže veliki čir. Propisao mi je mast kojom moram jednom dnevno mazati nogu. Činim sve što mi liječnik naređuje a svoje sam zdravlje prepustio u ruke Božje. Kazao sam doktoru da trpim i od kašlja i groznice pa mi je propisao neke pilule.

Ovo su, dragi oče, milosti koje se je Gospodin dostojao poslati meni ove godine. Zovem ih milosti jer me čine sličnijim Isusu raspetomu. Mogu početi govoriti sa sv. Pavlom: s Kristom sam propet na križ!

Dragi oče, molite Boga da mi udijeli ljubav prema nevoljama i križu. Pozdravljam drage novake i time završavam ovo pismo jer sam umoran pišući u krevetu...

fra Bernardin iz Novigrada

Tko da se ne osjeti ganut slušajući ovu blagoslovljenu dušu, koja pritisnuta bolima svoje križeve naziva milostima i sva je radosna da može trpjeti sa Raspetim?!

Prema žrtvi

Kako mi je pisao Mons. Fulgencije, ondašnji gvardijan samostana u Zadru, fra Bernardin je ustajao svaki dan sve do 27. travnja. Kad se je želio pričestiti silazio je sam u crkvu. Posljednja pričest u crkvi bila mu je na Veliki četvrtak. Od onoga dana činilo se da se bolest naglo pogoršava. Više nije silazio u crkvu. Premjestili su ga u veću i prostraniju sobu. O. Fulgancije mu je donosio redovito tri do četiri puta sedmično svetu Pričest. (ponekad samo dva puta).

Na blagdan zaštite sv. Josipa nadao se je poći u nebo potpomognut od svetog Patrijarhe kojega je posebno častio.

Kad se to nije dogodilo bio je tužan i rekao: »Dobro! ipak se nadam umrijeti u koji lijepi dan, u koju subotu«. Tako se i dogodilo.

Mons. Fulgencije mi u jednom drugom pismu od 27. svibnja piše: »Dobri fra Bernardin svakog se dana sve više troši potpomognut milošću Božjom koja mu daje ustrpljivosti. Prošli mjesec činio mu se kao čas iako ga je proveo u krevetu u velikim bolovima. Prati ga velika groznica i neprekidno znojenje sa svim ostalim bolima koje ne može nitko procijeniti osim Boga i onoga koji ih podnosi.

Fra Bernardin na smrti

Doktor R. koji ga je liječio videći ga onako vedra i nasmijana a znajući koliko trpi više puta se izrazio: to mora biti pravi svetac!

Jednog dana posjeti ga lektor o. Ivan iz Krka. Tješeći ga reče mu par riječi sažaljenja nad njegovim bolima, ali Bernardin mu suznim očima reče: »O moj oče, da znate koliko mi utjehe daje Gospodin!«

Drugom zgodom izmakne se o. Franji Žicu neka pohvalna riječ o primjernoj ustrpljivosti fra Bernardina. Bolesnik mu dade energični znak da dalje o tome ne govori i reče da mu je drago što se bolest pogoršava; to je očiti znak da se

i smrt približava. Izjavio je također da sve boli rado podnosi za svoje grijehe i tako prikraćuje sebi čistilišne muke.

Žrtvu svoga života velikodušno je prikazivao Bogu. Jedan pobožni subrat u razgovoru o smrti izrazio je mišljenje da će možda u času smrti biti utješen ukazanjem bl. Dj. Marije i sv. Josipa. »Odričem se — odgovori — svake utjehe samo molim milost da ih gledam u raju!«

Jednom drugom zgodom (sve mi je ove pojedinosti javio o. Fulgencije) reče da ne želi milosti ozdravljenja ako to nije u Božjoj volji i ako ne bi bilo na veću Božju slavu; on želi samo ono što se sviđa Bogu. Doznavši da klerici i ostala braća u samostanu obavljaju na poticaj oca gvardijana trodnevnicu a kasnije i devetnicu za njegovo ozdravljenje, zamoli ih da to ne čine; ako već mole neka prikažu na njegovu nakanu, a ta njegova nakana je bila, da Bog učini s njima po svojoj volji.

Svaki put na koncu trodnevnice i devetnice za njegovo ozdravljenje nalazio se fra Bernardin u smrtnoj borbi. Prvi put se to dogodilo na blagdan zaštite sv. Josipa. Drugi put na zadnji dan mjeseca svibnja, treći put 7. lipnja na završetku devetnice sv. Franji, četvrti put 17. srpnja, kad je gvardijan o. Fulgencije molio devetnicu na čast preminuća sv. Josipa i konačno kad je završena devetnica u čast sv. Ane koja ga je i povela u raj i to u subotu kako je već prije bio zaželio. U samostanu sv. Ane bio je primljen u franjevački Red, tu je obukao redovničko odijelo, obavio novicijat, položio zavjete i kao redovnik najduže živio, pa ga je sv. Ana, kako veli o. Fulgencije, nekako dosljedno i uvela u raj dan poslije svoje svetkovine u subotu, posvećenu njezinoj svetoj kćeri.

Već 30. svibnja bila mu je podijeljena sv. Poputbina i sakramenat bolesničke pomasti. Ponovno mu je dana sv. Poputbina 7. i 17. srpnja kad je izgledalo da se približio zadnjim časovima.

Dne 12. srpnja pisao mi je jedan drug i saučenik fra Bernardina: »Danas-sutra nema više među nama dragog fra Bernardina. Moje srce osjeća veliku žalost kada pomislim na takav gubitak, ali s druge strane osjećam veliku utjehu gledajući tako svetu i zavidnu smrt. S pravom je psalmista

uskliknuo: Dragocjena je pred licem Gospodnjim smrt njegovih svetaca! — a ja nadodajem: dragocjena je i pred ljudima. Mislim da nema na svijetu čovjeka tako tvrdog srca koji gledajući umiranje ovog dragog bića, tako predana i smirena u Bogu, da se ne bi smekšalo i plakalo od ganuća«.

Zadnji dan

Kad smo došli do zadnjeg dana našeg dragog fra Bernardina poslušajmo neke pojedinosti iz pisma o. Fulgencija, sada nadbiskupa. On je najnježnijom ljubavlju dvorio bolesnika kroz cijelo vrijeme njegove bolesti u Zadru i nije ga napuštao sve dok nije otpratio njegovo mrtvo tijelo na posljednje počivalište.

Pismo glasi:

»Ništa se posebna nije opažalo na njemu čitavo jutro onag posljednjeg dana 27. srpnja, samo se vidjelo da je veoma oslabljen i istrošen od bolesti. Iz cijelog ponašanja moglo se zaključiti da će još produžiti koji dan. U šest i tri četvrta pošao sam k njemu da po običaju zajedno obavimo večernje molitve. Poslije molitve uhvatio sam mu bilo i primjetim da je posve oslabilo. Odmah sam ga upozorio na mogućnost brzog svršetka, a zatim sam mu počeo preporučivati dušu. Poslije sedmog sata dok sam još molio nad njime zatražio je kave. Malo je okusio i mirno počivao. Slušao je i ponavljao što sam predmolio. Ispovijedio se, a ja sam mu dao odrešenje s potpunim oprostom. Zazvonila je Zdravomarija i nastupila agonija. Agonija je trajala sve do »ure noći« (tj. otprilike jedan sat) uvijek mirna i spokojna.

Dvije minute prije nego je izdahnuo počeo se micati pružajući ruke prema meni, a bio sam neposredno uz njega. Odjednom progovori: »Ah, ne vidim je više, ne vidim je više!« Pomislio sam da su meni upravljene te riječi i da mi želi kazati da se više nećemo vidjeti, pa sam mu odgovorio da se moli za mene pa ćemo se vidjeti u raju. Ali naš fra Frane ga upita: »Koga ne vidiš više?« Odgovori: »Gospu, Gospu!« (Čini se da mu se Ona ukazala).

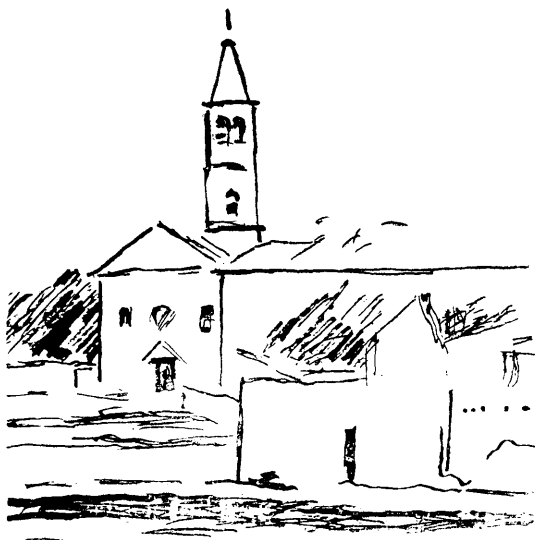
Rekavši to posve se smiri, zaklopi oči, zatim ih ponovno otvori i mirno preda dušu Bogu.

Oči su mu ostale otvorene i ja sam mu ih zatvorio; usta su mu ostala nasmijana kao što su mu obično bila za života«.

U MIRU PRAVEDNIKA

»Čim je izdahnuo — nastavlja o. Fulgencije — uredili smo mu tijelo i postavili ga na odar. Izgledao je, kao što je i bio, pravi pravednik!

Slijedećeg jutra odmah se počelo raditi na tome da se dobiju potrebite dozvole za prenos tijela na Pašman, gdje imaju redovnici ovog samostana svoju grobnicu. Bilo mi je neugodno i pomisliti, da bi se tijelo pokojnika pokopalo na općem groblju. Glede prenosa na Pašman bile su se pojavile

Samostanska crkva na Pašmanu

neke poteškoće, ali Božjom pomoću sve su bile svladane, a vjerujem da je i pokojni Bernardin imao u tome svoj udio.

Tog jutra oko devet sati i po došao je i njegov otac iz Novigrada. Nadao se, da će ga još zateći u životu, ali Providnost je drukčije htjela, a po našem sudu bilo je i bolje tako. Uvečer na Zdravomariju bilo je tijelo preneseno u crkvu praćeno uobičajenim molitvama, a zatim smo izmolili mrtvački oficij. Slijedećeg jutra otpjevali smo jedan nokturan a zatim sam ja pjevao sv. Misu. Poslije pogrebnih molitava došao je prečasni kanonik-župnik sa svojim koralnim vikarima, oci kapucini, trećoredci, isusovci, bratovština Gospe od Karmela i presv. Sakramenta. Sprovod je krenuo nakon posljednjeg odrešenja do broda. U devet sati ukrcao se u brod pokojnikov otac, fra Franjo, koji ga je s velikom ljubavlju za čitave bolesti dvorio, fra Dijego, fra Lucijan i ja. Putem smo neprastano molili. U jedan sat poslije podne pristali smo ispod našeg samostana na Pašmanu.

Na glas zvona lijes je bio prenesen u crkvu uz uobičajene molitve. Nakon odrešenja mi smo se povukli u samostan, međutim se iz okolišnih kuća sakupljao narod u crkvu.

U tri sata poslije podne izmolili smo mrtvački oficij, zatim su slijedile pogrebne molitve i onda smo ga otpratili do groba.

Svim ovim činima prisustvovao je i njegov dobri otac smirena i jakog duha.

Sutradan sam ponovno otpjevao sv. Misu za pokoj njegove duše a zatim smo se vratili u Zadar.

Sada Vi zajedno s drugima (ovako završava nadbiskup svoje pismo) molite Gospodina da se dostoji objaviti nam, da bismo ga mogli zazivati kao svoga zagovornika«.

* * *

Kako završava nadbiskup Fulgencije svoj izvještaj tako ga završavam i ja, moleći od srca Gospodina da proslavi, ako je to Njegova sveta volja, svojega slugu i na ovoj zemlji kao što se nadamo da ga je proslavio na nebu.

Isto tako molim Boga da potakne kojeg vrijednog redovnika da opiše kako dolikuje život ovog anđela, služeći se po potrebi izvorima i bilješkama što sam ih ovdje sabrao i složio.

U Kopru na dan sv. Katarine djevice i mučenice godine 1881.

Sve na veću slavu Božju!

O. Pelegrin Demarchi iz Milja

Primjedba: u knjizi pokojnih redovnika samostana u Zadru dne 27. srpnja 1878. zabilježeno je: »Danas u subotu 27. srpnja u 8.45 navečer mirno je usnuo u Gospodinu zavjetovani klerik i učenik teologije fra Bernardin Tomašić iz Novigrada u Istri u svojoj dvadesetoj godini, istrošen od polagane plućne sušice koju je snosio punih šest mjeseci uzornom ustrpljivošću i odanošću u volju Božju. Bio je ojačan svetom Poputbinom i svim drugim utjehama naše svete vjere. Inače se pričešćivao više puta kroz sedmicu velikim žarom i pobožnošću. Opsluživanje sv. Pravila, blagost i prijaznost karaktera, pobožnost i marljivost učinili su od njega savršeni uzor za nasljedovanje.«

DODATAK

Za vrijeme smrti fra Bernardina franjevci u Zadru nisu imali još svoju grobnicu na gradskom groblju, nego su se zakopavali u samostanske grobnice na Pašmanu ili Ugljanu. Fra Bernardin je sahranjen u grobnicu pašmanskog samostana koja se nalazi pred velikim vratima crkve i to od dva groba u onaj prema moru. U isti grob prije njega sahranjen je jedan lijes a poslije još dva, tako da je fra Bernardinov lijes drugi od dna a treći od vrha.

O stogodišnjici rođenja namjeravalo se prenijeti njegove posmrtne ostatke u crkvu, ali se tome nije pristupilo. Tom prigodom je postavljena spomen-ploča uz mala vrata u crkvi sa slijedećim natpisom:

PREKRASNOM CVIJETU SERAFSKE MLADEŽI
FRA BERNARDINU TOMAŠIĆU
REDOVNIKU KLERIKU SVETA ŽIVOTA
POKOPANOM U GROBU PRED OVOM CRKVOM
O PRVOJ STOGODIŠNJICI ROĐENJA

* Novigrad - Istra 3. XII 1858. † Zadar 27. VII 1878.

FRANJEVAČKA PROVINCIJA SV. JERONIMA
OVU SPOMEN-PLOČU POSTAVI

SADRŽAJ

Str.

Razjašnjenje 3

U NOVIGRADU

Rođenje i prvi odgoj 5
Poziv u redovnički stalež 7

U SAMOSTANU

Među franjevcima 11
a) Poniznost 12
b) Siromaštvo 13
c) Anđeoska čistoća 14
d) Poslušnost 14
e) Predanost u volju Božju 14
f) Mrtvenje 14
g) Pobožnost 15
h) Čednost i sabranost 16

U ZADRU

Studij teologije i bolest 17
Dva zahvalna pisma 18
Ljubav prema subraći 20

NA PUTU U NEBO

Na putu patnje 21
Prema žrtvi 22
Zadnji dan 25

U MIRU PRAVEDNIKA

U miru pravednika 26
Dodatak 28